

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Dialogvs De Veneratione & inuocatione sancto[rum],
co[n]tra perfidia[m] Lutherana[m], ad reuerendissimu[m]
in Chr[ist]o patre[m], illustrissimu[m]q[ue] principe[m] &
d[omi]n[u]m D. Herma[n]nu[m] de ...**

Hoogstraten, Jacobus van

Coloniae, 1524

VD16 H 4813

Antiquo[rum] hæretico[rum] dissoluunt[ur] argume[n]ta

urn:nbn:de:hbz:466:1-35673

Ecclesiastica reformationis rectus ordo.

toribus nimis iniquis, in sc̃tōs q̃q; & dei eccliam apprime blasphem⁹, tā piculosis deniq; respus errorib⁹ ut pro debito officij ñri, talē libellū sine iusta reprehensioe in sc̃tōs grassatū eē nephariū iudicauerim. Arrepto igit calamo, missis contumeliosis & quibus undiq; scatet libellus ille maledictionibus refecatis, deinde plerumq; uerbis superfluis ad rem nihil facientibus, ea dumtaxat in propria forma, bona fide in mediū attuli, q̃ doctrinali r̃sione digna uidebant. Porro q̃ lector clar⁹ inter nos posset ferre iudiciū singulis p̃fati libelli, aduersus sc̃tōrū uenerationē obiectionib⁹, singulas r̃siones ex ordine apposui. Qd̃ quidē dū ccepissem, mox tu un⁹ occurristi ornatissime Archip̃sul aptissim⁹ sane, cui potissimū hūc uigiliā ñrā dedicare laborē cū sis ip̃e sc̃tōrū cultor studiosissim⁹, nēpe cui hoc anno satis nō fuit, in sc̃tā Colouiēsi ciuitate, sub tuis utiq; fœlicissimis auspicijs, g̃nali splēdidissimāq; p̃cessionē, sc̃tōs illic corporāl̃ q̃scētes eē honoratos, qñ & tu ip̃e pro religiosa tua pietate etiā in eadē deo & hoīb⁹ p̃dilecta ciuitate alterā silemq; adderes processionē, cui p̃ tua piētissima deuotionē nō sine magna Ch̃ri fidelīū ædificatiōe iterfuisi, hūc igit ñm laborē sibi dedicatū beniuolo uultu suscipe, ñm q; cōuentū (ut sp̃ fecit) benigno fauore proseq̃ dignē, tua reuerēdissima eadēq; graciosissima d̃natio, quā de⁹ optim⁹ maxim⁹ p̃ Nestoreos annos cōseruare dignē incolumem. Tu uero cādide lector, hasce ñras (p̃cor) lucubratiūculas, pro honore sc̃tōrū, pia intētionē & scholastico stylo conscriptas, boni consule. Vale.

Antiquorū h̃reticorū dissoluunt argumēta
VT aut in processu cōgruētiori ordine procedat, ope reprecīū uideē antiq̃ h̃reticorū g̃nales (q̃s cōtra uenerationē inuocationēq; sc̃tōrū effinxerūt) inducere rōnes, earūq; dissolutōes singulis annectere. Proinde ut conuenienter id fiat h̃retici loquant.

¶ Deus iuramēto firmauit sese facturū satis petitionib⁹ HERETICI.
ñris qñ inqt, Amen amē dico uobis, qcq; petieritis p̃rem

Antiquorū hæreticorū dissoluunt argumēta

in noīe meo dabit uobis. Porro deus ad oīa danda p se est
sufficiētissim⁹, Frustraneū igit & superuacaneum est ad
optinendū qđ petimus inuocare eius sanctos.

THEOLO

¶ Quēadmodū deus optim⁹ maxim⁹, a principio oīpo
tētiae suae diuitias uolēs oñdere ex nihilo cūcta produxit,
ita sane & rebus initio iā productis etiā bonitatis suae the-
sauros accumulādo manifestauit qñ satis ei nō fuerit, ut qđ
ex nihilo plasma creauerat, p suūpsius eē cōsortionē maie-
sti suae coexisteret, nisi etiā ita suae maiestati ceu indissolubi-
li necessitudinis uinclo sociaret, ut haberet opationē unam
cū deo cōem, in q̄ sane si creatura nō accurreret nō ipse seq̄
ret affect⁹. Atq; incredibile ē ad quātū dignitatis culmen
hac in re, benignissim⁹ ille opifex, facturā suā euexerit, qñ
(Dionysio teste) nobilissimū qđ ē dei eē coopatorē. Et si
cut hęc, q̄ cōmemorauim⁹, deo cūcta suauit disponēte, q̄ti
die fiūt, ita & ab æterno, p diuinā prouidētiā pordinata ex
istūt (aplo testāte) qđ q̄cūq; a deo sunt, ordiata sunt. Ex hac
ergo diuinæ pordinatōs radice, nō abs re, hāc cōclusionē
colligim⁹. Quātūlibet de⁹ sufficiētissim⁹ sit, ut p se cūcta cō-
summer, neq; q̄ tñ imaginandū ē, causas creatas diuinæ opa-
tiōi, ul' supflue, ul' incassum coopatrices aduenire, nisi pari-
ter (qđ absit) dicere uelim⁹ deū optimū, eūdēq; sapiētissimū
frustra ita pdisposuisse, atq; ea rōne supuacaneā frustraneā
qđ eē dei ordinationē, qđ pfecto de diuinā sapiētia blasphemū ē
ul' mēte cōcipe, tñ abest hoc quēpiā docere. Cū ita
qđ hoc qđ pfati sum⁹ in naturalib⁹ ita se hñe, nemo, q̄ l' uno
sensu polleat, inficiari possit, supest oñdere, eadēq; lege id
ipm in opatione supnaturali hūanæ salutis, a scripturis sa-
cris nō abhorrere. Nā licet nōnullis rōnalib⁹ creaturis, ci-
tra cuiusuis creaturæ amminiculū (id qđ de angelis, primis
q̄q; parētib⁹ pspiciū ē) cōtulerit de⁹ grām, q̄ iustificarent,
alijs tñ nō sine angelico, ul' hūano, ul' ecclīastico iut ueniēte
ministerio, grām hāc cōferri cōstat, sicut scriptū ē, Nōne
oēs administratorij spūs sunt, in ministeriū missi, pp̄ eos
I. Corint. iij. q̄ hæreditatē capiūt salutis. Et iteꝝ, Sic nos existimet hō,

Roma. xij.

Hebræ. I.

I. Corint. iij.

Antiquorū hæreticorū dissoluunt argumēta.

ut ministros Chri, & dispēatores mysterioꝝ dei Preterea
grām q̄ saluē, ad pias sc̄tōꝝ suorū interpellatiōes q̄busdā
cōferri, ex eo uel maxie liq̄t, q̄d nisi id fieret, inuanū utiq̄
dñs dixisset. Quæsiui de eis uirū, q̄ interponeret sepē, & Ezechie. xxij.
staret opposit⁹ cōtra me, Frustra q̄q̄ propheta regi⁹ ceci-
nisset, dixit dñs ut dispderet eos, si nō Moses elect⁹ ei⁹ ste-
tisset in cōfractiōe in cōspectu ei⁹, ut auerteret irā suam, ne Psal. cv.
dispderet eos. Sed qd clari⁹ in hui⁹ rei argumētū dici p̄t, q̄
q̄ nos ap̄ls Iacob⁹ hortat. Orate in gens pro inuicē ut salue Iacobi. v.
mini, & qd apud Iob dñs d̄t. Iob seru⁹ me⁹ orabit pro uob Iob. xliij.
faciē ei⁹ suscipiā, ut uob nō imputeꝝ stultitia &c. Itē susce-
pit dñs faciē Iob, & dñs cōuersus ē ad pœnitētiā Iob, cū il-
le oraret pro amicis. Et qd ad Abimelech dixit dñs. Nūc Gene. xx.
ergo redde uxore uiro suo, & orabit pro te, q̄a propheta ē
& uiues. Quib⁹ tā p̄claris testimonijs palā etiā alludit ap̄ls
qñ d̄t. Scio em̄ q̄a hoc proueniet in salutē prop̄ oꝝonem
uŕam. Et alibi, Nō cessam⁹ pro uob orātes & postulantes
ut impleamini cognitione v̄itatis ei⁹, in oī sapiētia & itel-
lectu sp̄uali, Demū alio in loco, De cætero inq̄t fr̄es pro
nob orate ut sermo dei currat &c. Et Roma. scribēs, Vos
lūtas inq̄t cordis mei & obsecratio ad deū sit illis in salutē
His iactis fundamētis, ad hui⁹ rei nodū dissecandū, acceda Solui⁹ argu-
mētū hæretic-
corum.
mus. In hoīs iustificatione solū dñm deū, ad impartiendū
sp̄m, infundēdamq̄ gratiam, potentē, idoneū, promptū,
atq̄ etiam per se sufficientissimū esse affirmamus, sed dum
hanc in deo omnipotētiā recognoscimus, sanctos fru-
stra uel superflue conari, qñ pro peccatorū salute, dei im-
plorant auxiliū, minime confitemur, nisi ad id dementiæ
uentum sit, ut deum sapientissimum (a quo ceu fœcundis-
simo fonte emanat, quicquid usquam boni est, cui itē tam
senes quam iuuenes, omnem ingenij cultum acceptum fe-
runt) cæco iudicio blateremus, superuacue præordinasse
ut qui solus elargiendis bonis gratiæ sufficiat, ad aliorum
tamen hoc facere constituerit precatus. Procul a sano &
chriano sensu absit, ut in hanc tā nefandā prorūpam⁹ blas-

Antiquorū hæreticorū dissoluunt argumēta.

Varii mores
grām asse-
quendi

phemiā, ut eā detestemur aut sinistris sermonib⁹ carpam⁹ ordinationē, quā ætern⁹ amor i honorē sctōrū adq; cōem oīm nrm salutē eatenus añ disposuit, q̄ mūdus fieret, q̄te⁹ nus diuerso qdē calle, uarijsq; uijs ac medijs, ad unū tñ bes atitudinis finē, oīb⁹ q saluandi eēnt, pateret accessus, dū i⁹ uel solis e cclīæ sacramētis, uel sollicita dei mādatorū obser uatione, aditum inuenirent ad regnum, alios uero uel angelorū custodia, uel pia sctōrū depcatio promoueret ad patriā, nimirū ut ibi nulla eēt damnatiōis querimonia, ubi tot & tanta eēnt parata salutis antidota. Proinde si de⁹ or dinauerit impiū, cuiuspiā sancti interuentione iustificare, profecto nō añ sequet iustificatio, q̄ sanctus ille orauerit, quēadmodū paulo abhinc etiā in naturalib⁹ sile qd cōme morauimus, vñ frustra non orat sctūs, cuius scdm diuinæ prouidētīæ ordinē tam necessaria pro impetranda iustifi catione est interpellatio. Ex his itaq; pronū fuerit refelle re, & euertere ne dicam cōtemnere argumētū primū, qd nostræ ueritati hæretici obijciunt.

HERETICI.
Arg. ij.

¶ Sancti coelū incolentes neq; gratiam, neq; ue salutem cōferre possunt. Scriptū em̄ est, Gratiam & gloriam da bit dñs, quare implorandi non sunt.

THEOLO

¶ Ne sancti quidē terram incolētes, pñt nobis donare iustificationis grām, sed hanc dūtaxat impetrant, suis hoc improbis agētes p̄cibus, ut eā de⁹ sua, q̄ cūcta foelicissime moderaf, actione p̄cōribus infundat, ut paulo ab hinc ex scripturis demōstratū est. Sed si hoc ijs sctis donatū est, q coibus nob erūnis, subiecti sunt, adhuc a dño pegrinantes necesse hñt q̄tidie gemebūdi dicere, q̄a in multis offendi mus oēs, etsi dixerimus, q̄a p̄ctm̄ nō habemus, nos ipsos se ducimus, & ueritas in nobis nō est, qua fronte parē facul tatē sanctis in Ch̄so suauiter dormiētibus, & qbus salua tor ip̄e transiens ministrat ad mēsam suā recūbētib⁹ audēt negare. T̄aetsi em̄ scti foelici⁹ cū deo triūphātes sua ip̄oz actiōe grām nō cōferāt, credi tñ nō d̄z, ut q sūt i dei chari tate firmati, nēpe ei⁹ domestici ac eidē nūq̄ nō p̄sentissimi

Iacobi. iij.
I. Iohan. I.

Antiquorū hæreticorū dissoluunt argumēta.

minus grati sint deo, uel accepti, ad obtinendā suis p̄cibus grām p̄cōribus, q̄ s̄cti q̄ a dño adhuc pegrinant, de qb̄ saluator dixit, q̄ minor est in regno cœlorū, maior est Iohāne Baptista. Sūt ergo s̄cti in Ch̄so dormiētes implorādi, nō q̄ ipsi nobis grām largiant, sed ut eā a deo oīs gr̄æ, salutisq̄ authore, p̄cib⁹ nobis impetrēt. Ex qbus nimis cuilibet patere p̄t, q̄ friuole (ut nunq̄ sui dissiles sunt) hēretici inferāt Sancti Ch̄so cōregnantes, nō sunt ad grām nobis cōferēdā accōmodi, q̄re nec a nobis implorandi. Cæterū utilissimū fuerit etiā & aliū qd̄ afferūt portētū submouere, q̄ ceu grūnianres cōtra ea q̄ nūc diximus, elato qdem supercilio & annisu uanissimo in hūc modū ratiocinant.

Matth. ix

¶ Sācti cœlū incolētes, nihil aliud plenaria petere p̄nt uolūtate, nisi q̄ uidēt deū uelle conferre. Amicorū qppe idē est (ut est in prouerio) uelle & nolle, Cōsequēs ergo erit orationes eorum fore superfluas.

HERETICI.
Argumēt. iij.

¶ Indignū plane ducerem his nugis r̄ndere, si nō insti- tuti mei rō alio me uocaret. Tali nāq̄ sophismate cōcludi æque possit, hoīes frustra pro seipsis orare. Aut em̄ decreuit de⁹ nō cōferre grām, & sic uane, p̄ ea obtinēda oraue- rit hō, q̄n uolūtate ei⁹ orōe ul̄ flectere ul̄ mutare nō poterit Ipse em̄ sum, iqt de⁹, & nō mutor. Si aut̄ gratiā largiti sta- tuerit deus, tūc profecto ad eā cōsequēdā, orōne non ege- mus. Supflue ergo mltis hanc lachrymis & diutinis uotis q̄rimus, q̄ nobis etiā ociosis oportuno tpe, nō deerit. Item supflue alcēdit **P**ublican⁹ in tēplū ut oraret. Sed non fru- stra neq̄ supflue oram⁹ deū, cui⁹ immutabili decreto fit, ut plerūq̄ grām nō tribuat, sine n̄ris p̄cibus, ut infra oñdem⁹, diffusius. Neq̄ hic difficile fuerit, & suo telo aduersarios cōfodere. Sic em̄ hallucinātes arbitrant. Sācti cœlū inco- lētes nihil aliud plenaria petere p̄nt uolūtate, nisi q̄ uidēt deū uelle cōferre, q̄re supuacaneē eos dicūt orare. Nos ue- ro e regione eadē in hostē spicula torquētes dicim⁹, sancti terrā incolētes (q̄s in hoc articlo Lutheranoꝝ cæcitas plu- rimi facit) & si diuinū nō exque intueant bñplacitū atq̄ san-

THEOLO
Retorsio argu-
menti in suos
authors.

Maiah, iij.

Lucæ, xviij.

Retorsio argu-
menti in suos
authors

Antiquorū hæreticorū dissoluunt argumēta

ſcī Chſo cōregnantes, in ſuis tñ ad deū q̄tidianis deſcātiō
nibus ita ſe diuinæ cōformant uolūtati, ut nihil petere uel
exorare p̄ſumāt, niſi q̄d diuino bñplacito fuerit q̄ maxie cō
ſentaneū dicētes q̄tidie fiat, dñe uolūtas tua ſicut in cēlo et
in terra, vñ ſi de⁹ dare rēnuit q̄d petiſ, fruſtra orant, ſin autē
q̄d petiſ, añ impartiri decreuerit q̄ orarēt, proſecto illis nō
orantib⁹ nihilomin⁹ largitur⁹ ē. Quodcūq; itaq; horū dixe
ritis, in eodē luto hēſitabitis. Nā ſcđm hūc modū neceſſū
erit dicere, fruſtra orare ſc̄tōs, & q̄ in terris ſunt pariter &
q̄ in cœllis. Hic ſuis ſe p̄cuſſos iaculis cōſiderēt q̄ in v̄itatē
neruis oib⁹ cōtēdebāt. Nōne mō q̄ſi ſorex, uſo p̄diti eſtis
iudicio? At v̄o nūc cōñcio q̄d ad hęc dictur⁹ ſit Lutheranus,
Is ergo loquatur.

LUTHERA. ¶ ſcī terrā incolētes nō fruſtra orāt, ſi uoti cōpotes n̄
ſiāt, neq; reoptata potianē, ſi q̄dē orātes p̄ficiūt merito, etſi
euētū ſuæ interpellatōis .i. re optata fruſtrant. ſcī v̄o cœ
lo regnantes, extra ſtatū merēdi ſunt reſolūti, vñ nequaquā
eſt hinc & inde ſimile.

THEOLO ¶ Belle q̄dē dicis Lutherane, ſed meras nugas deſēdis,
uec in aliq̄ tuebit hæreticos, diſſimilitudo quā inducis. Neq;
em̄ in q̄ſtionē uocabat, q̄d pro ſe, ſed q̄d p̄ alijs poſſint ſcī
ipetrare iā ex fūdamēto friuolo, demōſtrare cōati ſūt here
tici, oſones ſc̄tōrū cū Chſo regnatiū, ad id obtinēdū, q̄d p̄
aliq̄ ſpetiſ, proſus eē fruſtraneas. Nos v̄o e regōe ſuo eos
(quē ueritati tēderant) laqueo implicantes, ex ſua ipſorū
rōne, p̄ uia ſimilitudinis firma & irrefragabili cōſequētia oñ
dimus, etiā oſones ſc̄tōrū terrā incolētiū, ad id obtinēdum
q̄d petiſ proſus eē ſupfluas, q̄d q̄a conſpicias multifarie re
fragari ſcripturis ſupius adductis, fatearis nece eſt, enerue
atq; proſtratū iacere hæreticorum argumentum.

HERETICI. ¶ Sancti in cœlo dem̄ clare intuetes, uolūtati ei⁹ oī
bus in rebus iugiter acceſcunt, proinde nec petere aliquid
p̄nt, niſi q̄ uiderint deū collaturū. Quo ſit ut eorū ad impe
trandū, oratio fruſtra fiat &c.

THEOLO ¶ Si hac uia elabi poſtuletis Chſm nō iurā uob obijcie
mus, q̄ q̄ propi⁹ ac clari⁹ q̄ q̄libet ſc̄tōrū, diuinā cōtēplacitū

Antiquorum hæreticorum dissoluuntur argumenta.

hæreticis, eo magis diuino ei⁹ bñplacito sp̄ cōcors est atq; cōsentit uolūtati. Si igit̄ pro alijs nō orāt q̄ diuine cōsc̄i sunt uolūtatis ei⁹ acquiescūt, frustra profecto statut⁹ ē Chrs̄s, p̄ p̄ctōribus in coelis interpellator. His igit̄ expeditis ad tollēdū aliud hæreticorum monstrum properemus.

¶ Sāctorum merita affatim in coelis sunt remunerata, q̄circa nō mortaliū p̄cari debet, se eorum meritis i terris iustificari.

¶ Iā rursus ex eadē pharetra aduersus uos sagittā proferrim⁹. Sct̄i i terris degētes, neq; sibi meruerūt, neq; in statu sūt, q̄ alijs iustificatē grām mereri p̄nt, cū hoc soli sit Chrs̄o propriū, sunt tñ i statu alijs grām ipetrādi, quēadmodū supra mltimoda scripturarum autoritate mōstrauim⁹. Quis aut̄ eorum merita, tāto cū scēnore i p̄ria reponēda sūt, ut tāetsi pro alijs exaudiāt i uia, nihil tñ prop̄ hoc eorum p̄mio detrahet i p̄ria. Quid ergo erit qd̄ prohibeat sct̄os i p̄ria, q̄ min⁹ p̄ter suę iustę remuneratiōis abūdantiā, etiā in terris uiuētib⁹ impetret iustificatē grām, citra p̄mij sui q̄lēcūq; diminutionē. ad hoc profecto plimū facit qd̄ meritū iustitię initit⁹, c⁹ qdē ordo exigit, ut meritū p̄mio reddat, testāte ap̄lo q̄ ait. Reposita ē mihi corona iustitię, quā reddet mihi dñs i illa die iust⁹ iudex. Et subnectit. Scio cui credidi & cert⁹ sum, q̄a potēs ē depositū meū seruare i illū diē. Itē ad Heb. scribēs. Nō iniust⁹ ingt ē de⁹ ut obliuiscat̄ opis ur̄i, & dilectionis quā ondixit, ac si diceret nā iniust⁹ uideri poterat, si ur̄i obliuisceret. E regiōe 70. Oō & ipetratio nō iustitię, sed donātis libalitati & diuine miseratiōi inherēt. Vñ scriptū ē Danielis. Neq; etiā i nr̄is iustificatiōib⁹ prosternim⁹ p̄ces añ faciē tuā sed i miseratiōib⁹ tuis mltis. Vñ & sct̄orum oōnes ipetrādi efficaciam nō mō hñt ex p̄cedētib⁹ eorum meritis, uerū etiā & ex diuina acceptatiōe, q̄ eorū oōes deo placēt. Cū ergo hæc q̄ attulim⁹, i sct̄is terrā incolētib⁹ rescindere ac conuellere heretici nō possint, uiderint ip̄i, qbus uel rōnib⁹ aut strophis adacti, negēt eadē hæc sct̄is celestis p̄rię ciuib⁹ cōpetere. Dicat itaq; recte, cū apud utrosq; silis inueniat̄ causa effectū q̄q; uel euentū eundē debere inueniri.

HERETICI.

Argumēt. vi.

THEOLO

Retorsio argu

menti in suos

authorcs.

ij. Thimo. iij.

Danielis.

Antiquorū hæreticorū dissoluunt argumēta

HERETICI. ¶ Merita sanctorū in eis satis remunerata sunt iuxta illud
Argumē. viij. lud apli. Nō sunt cōdignæ passionēs huius t̃pis &c. ergo
Roma. viij. sancti recta uoluntate neq; uelle, neq; orare debent, opera
sua meritoria alijs prodesse.

THEOLO ¶ Merita sanctorū satis supq; p̃ supremā sunt beatitudi
nē recōpensata, quapropter etiā pro se nō orant, meruerūt
tñ alijs prodesse ut possint, nō qdē quasi hoc eorū meritis,
mercedis uice rependat, id qd satis cōuincit obiectio, alijs
nēpe mereri, soli Ch̃ro est propriū. Sed quia p̃ sua merita
ad summā eisq; debitā puenerūt beatitudinem, ad quā sane
mira reciprocatio secuta est, ut sicut ipsi in dilectionē dei
feruent, ita uicissim intimo amore deus eos prosequat, huius
ius aut nimis amoris seu diuinæ amicitiae erga sc̃tōs frus
ctus est, ea diuinę pietatis beniuolētia, qua p̃ter sup̃fluentē
tē ac longe supra merita p̃miationē, dignos adhuc habet
sanctos, ut si nō stricto alicuius debiti cōmertio, certe iure
quodā amicitiae pro alijs ausint supplicare, q̃uis suæ eorū
p̃ces, neq; bonū aliquod eis afferant, neq; maiore dei amis
citiā sibi cōcilient. Nā & imperator cū fidelē & strenuum
milite affatim remunerauerit, ac pro rebus a se fortiter ge
stis ad sublime, summūq; honoris fastigiū prouexerit, eo
interpellante pro alijs, merita illa, qbus ad hanc imperato
ris sui peruenit amicitia, etiam sc̃dm hunc modū, nequaq;
sine uberi fructu esse sinit, q̃uis ille p̃cando, maiore sibi im
peratoris amicitiam non conciliet, sed pro sit dūtaxat alijs
non quidē quasi id sibi debeat, sed ex sola imperatoris libe
rali & gratuita id impetret benignitate, Istis itaq; praeliba
tis libet modo cum nostro Lonicero certamen inire,
Ipse igitur loquatur.

¶ Colonia in officina honesti ciuis
Petri Quentell.